

פרשת ויצא- לנצל את חלון ההזדמנויות

10. שו"ת תשב"ץ חלק ב סימן א
ובגמ' שלנו בפ' ואלו מגלחין (שם) על מ"ש אפילו בט"ב יארס
שמה יקדמנו אחר מזה המאמר דבת פלוני לפלוני והשיבו
שמה יקדמנו אחר בתפלה וברחמים שעם היות שהאשה
הזאת מוכנת לזה האיש בהאותות והמזגים ביניהם לפי
הגזרה האלקי אפשר להתבטל הגזרה הזאת ע"י תפלה
ורחמים כי התפלה אפשר לבטל הגזרה כמו שהגזרה מבטלת
הבחירה

11. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יח עמוד ב
כי הא דרבא שמעיה לההוא גברא דבעי רחמי ואמר: תזמן לי
פלניתא. – אמר ליה: לא תיבעי רחמי הכי. אי הויה לך – לא אזלא
מינך, ואי לא – כפרת בה.

12. חידושי הריטב"א מסכת מועד קטן דף יח עמוד ב
וק"ל והא איהו סבר שיכול אחר להקדימו ברחמים, אי נמי דמילתא
בעלמא אמר ליה כי הכיר בחכמתו שאינה טובה לו, והיינו דאמר ליה
נמי לא אמרי לך לא תיבעי רחמי עלה דמילתא, כלומר להכי אמרי לך
לא תיבעי עלה רחמי שהייתי יודע ומכיר כי סופך להתחרט בה

13. אסתר פרק ד
(ג) ויאמר מרדכי להשיב אלי אסתר אלתדמי בנפשך להמלט
בית המלך מכל יהודים:
(ד) כי אם יהוה רש תזורישי בעלת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים
ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם יקלעת כזאת הצלה
למלכות:

14. אסתר רבה (וילנא) פרשה ח
כי אם החרש תחרישי, אם תשתקי עכשיו שלא ללמד סניגוריא על
אומתך סופך לשתוק לעתיד לבא ואין לך פתחון פה למה שאת יכולה
לעשות טובה בימך ולא עשית, ומה את סבורה שהקב"ה מניח את
ישראל מכל מקום מעמיד להם גואל הה"ד רוח והצלה יעמוד ליהודים
ממקום אחר.

15. דף על הדף יומא דף עו עמוד ב
עוד שמעתי על משקל הנ"ל, הנה בגמ' [מגילה י' א] אי' שישי
ב' הדרכים האלו בכלל ישראל, לאה תפסה פלך הודי, וכן
הבנים שלה, ורחל פלך השתיקה, ואסתר מצאצאיה של רחל,
'אין אסתר מגדת', והנה במגילת אסתר, אם החרש תחרישי כו'
ריוח כו' ואת ובית אביך תאבדו. – הנה אסתר בהיותה נאמנת
לגישת בית אבי' תפסה כאן פלך של שתיקה, וע"ז אמר לה
מרדכי שאין זו הדרך הנכונה, שגם הצדיק השותק לפעמים יש
זמן שעליו לדבר, ואם אין הוא שליט על מדותיו, וגם לעת
כזאת הריהו מחריש א"כ דרכו שלו ושל בית אביו יאבדו, אין
זה הדרך הנכונה מצד עבודת ה', כי לכל זמן ועת לכל חפץ
תחת השמים.

16. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד א
ויאמר לא תוכל לראות את פני, תנא משמיה דרבי יהושע בן
קרח, כך אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: כשרציית (נסנה). לא
רציית (שנאמל ויסתל משה פניו), עכשיו שאתה רוצה – איני רוצה.

17. חשוקי חמד בכורות דף לא עמוד ב
שאלה סיפר הרב בן ציון פלמן שליט"א: מעשה בבחור מיישיבת
חברון שנסע במונית, באמצע הדרך עף לו הכובע דרך החלון, הוא
ביקש מהנהג שיעשה פניית פרסה ויחזור לאסוף את הכובע, אך
הנהג סירב.

אמר לו הבחור הכובע שוה כסף רב, ואיני בעל אמצעים לרכוש
כובע חדש, תעצור בצד תוריד אותי כאן באמצע הדרך, ובעזרת
השם אסתדר להגיע לישיבה.

1. בראשית פרק כח
(י) ויצא יעקב מבאר שבע ויך ורנה:
(יא) ויפגע במקום ויך שם כייבא השמש ויקוץ מאבני המקום וישם
מראשיתיו וישכב במקום ההוא:
(יב) ויחלם והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה
מלאכי אלקים עלים וירדים בו:

2. ויקרא רבה (וילנא) פרשת אמור פרשה כט סימן ב
רבי ברכיה ור' חלבו ור' שמעון בן יוחאי בשם ר' מאיר מלמד שהראה
הקדוש ברוך הוא ליעקב שרה של בבל עולה ויורד של מדי עולה ויורד
ושל יון עולה ויורד ושל אדום עולה ויורד אמר הקדוש ברוך הוא ליעקב
אף אתה עולה באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר שמא ח"ו כשם
שלא לו ירידה אף לי כן אמר לו הקדוש ברוך הוא ואתה אל תירא אם
אתה עולה אין לך ירידה עולמית לא האמין ולא עלה

3. והגדת ויצא
אין לנו מושג בלא האמין ולא עלה של יעקב אבינו, אבל יש לנו, ועוד
איך יש לנו מושג ב"לא האמין ולא עלה" של כל אחד מאיתנו. כמה
הזדמנויות של: "אם אתה עולה אין לך ירידה עולמית" ... ובכן מה דהוה
הוה. מעתה ואילך נראה לנצל הזדמנויות....

4. משנה מסכת אבות פרק ב משנה טו
רבי טרפון אומר היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים
והשכר הרבה ובעל הבית דוחק:

5. והגדת ויצא
ואמר ר' ירוחם ממיר זצ"ל שזו כונת המשנה "היום קצר והמלאכה
מרובה והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל הבית דוחק". "בעל הבית
דוחק", היינו שחלונות ההזדמנויות נפתחים ונסגרים, מהרו לנצלם וגם
זה בכלל: עשה עד שאתה מוצא ומצוי לך ועודך בידך

6. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פ עמוד ב
אמר ר' אבא בר פפא משום רבי אחא בר פפא משום רבי חנינא
בר פפא: ...ודלת הננעלת לא במהרה תפתח, והלוקח בית בארץ
ישראל – כותבין עליו אונו אפילו בשבת.... ודלת הננעלת לא
במהרה תפתח, מאי היא? מר זוטרא אמר: סמיכה.

7. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף פ עמוד ב
מר זוטרא אמר לסמיכה דהיכא דנמנו על חכם אחד לסמכו
ולקרותו רבי וננעל הדלת לא במהרה תפתח לא מתרמי מילתא
למסמיכה אלא על ידי הדחק

8. שו"ת בית מרדכי חלק א סימן כו
הרב ד"ר מרדכי פוגלמן נולד בשנת תרנ"ט (1898) בעיר פרמישלאן
שבגליציה למשפחה ממוצא "הבית חדש"
מסתבר כי רק בגאולת הקרקע והבתים בארץ ישראל מידי נכרים הותר
השבות של האמירה לנכרי בשבת. כי אם נדחה את קניית הבית עד
אחרי השבת, יש חשש כי המוכר יתחרט על המכירה ודלת הננעלת
לא במהרה תפתח

9. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יח עמוד ב
גמרא. אמר שמואל: מותר לארס אשה בחולו של מועד, שמא
יקדמנו אחר.... ומי אמר שמואל שמא יקדמנו אחר? והאמר רב
יהודה אמר שמואל: בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני
לפלוני, שדה פלוני לפלוני – אלא: שמא יקדמנו אחר ברחמים

25. שכל טוב (בובר) בראשית פרשת וישב פרק לח

זנתה תמר כלתך, וגם [הנה] הרה לזנונים. שהיא עצמה מטפחת על כריסה, ואומרת מלכים אני מעוברת, גואלים אני מעוברת:

26. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י עמוד ב

ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי: נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים. מנלן? מתמר (והיא שלחה וגו') לאיש אשר אלה לו – ולא שלחה לו לאמר ממך אני הנה והני סימנין שלך.

27. תוספות מסכת סוטה דף י עמוד ב

נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש... ונראה הני ללא חשיב ליה (פסחים דף כה). כהני ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבדות כוכבים וגילוי עריות וקפיכות דמים משום דעבירת הלזנת פניס אינה מפורשת בחורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות.

28. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף מג עמוד א

תא שמע: הריני נזיר ביום שבן דוד בא – מותר לשתות יין בשבתות ובימים טובים (דולאי לא אתי משיח האילנא), ואסור לשתות יין כל ימות החול (דילמא אתי) אי אמרת בשלמא יש תחומין (למעלה מעשרה) – היינו דבשבתות ובימים טובים מותר. אלא אי אמרת אין תחומין, בשבתות ובימים טובים אמאי מותר?

29. והגדת ויצא

והנה איסור תחומין לכל הדעות מלבד לשיטת רבי עקיבא הוא מדרבנן. ונניח שבשבת בבוקר נזדמנה שעת הכושר, המאזן חיובי, אפשר לגאול את ישראל. קום משיח והתגלה! אך לא, אינו יכול, יש איסור תחומין! מדאורייתא מדרבנן, אבל תמתי, כמה יהודים יחללו שבת, בשוגג או במזיד, והשעה תוחמץ והגאולה תדחה – הגאולה היא עינינו של הקב"ה, אנו מצוים על שמירת התורה והמצוות

30. אסתר פרק ב

(י) **לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עֲמֻנָהּ וְאֶת־מוֹלְדֹתֶיהָ כִּי מֶרְדֵּכִי צִוָּה עֲלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד:**
רש"י
(י) אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד – כִּי שִׂיחָמְרוּ שֶׁהִיא מִמְסַפְּחָה צוּיָה וְשִׁלְחוּהָ שֶׁאִם יִדְעוּ שֶׁהִיא מִמְסַפְּחַת שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ הָיוּ מַחְזִיקִים בָּהּ:

31. אסתר פרק ב

(יא) **וּבְכָל־יְוִם וְיוֹם מֶרְדֵּכִי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי זֹרְצַר בֵּית־הַנְּשִׂימִים לְדַעַת אֶת־שְׂלוֹם אֶסְתֵּר וּבַה־יַעֲשֶׂהָ בָּהּ:**
רש"י

(יא) ומה יעשה זה – זה אחד משני דלוקים שניתן להם רמז יסועה דוד ומרדכי.... וכן מרדכי אמר לא אירע לכדקת זו שתלקח למשכב ערל אלא שעתידה לקום להושיע לישראל לפיכך היה מחזר לדעת מה יהא בסופה:

32. והגדת שם

אסתר עתידה לנצל מעמדה בבית המלך ולהושיע את ישראל, אבל אלון חשבונות שמים. אנו חייבים לפעול כפי שההלכה מורה, והיא מורה לעשות כל השתדלות לחלצה!

הבחור שהיה בדרך לשיבה, ירד עם כל החבילות ונסרך דרך ארוכה עד שהגיע אל הכובע, חיכה זמן רב עד שמצא רכב שיאסוף אותו בדרכו לשיבה, אך הבחור חשב בלבד, הכל היה כדאי, כדי שלא לאבד את ממונו של אבי, שקנה לי את הכובע בדם לבו. באמצע הדרך היה פקק גדול, ונדדע להם שבקדמת הדרך יש תאונת דרכים, כשהגיע הבחור קרוב למקום התאונה, נזדעזע לראות שהמונית שבה נסע קודם לכן, מעורבת בתאונה קשה, והרכב מעוך לגמרי....

18. חשוקי חמד בכורות - הערות דף לא ע"ב - ענין ב

אפשר ללמוד מכך מוסר השכל גדול, לפעמים נגזר על אדם גזר דין קשה, ומן השמים נותנין לו הזדמנות לבטל את הגזר דין על ידי מצוות חסד, ובמקום לקפוץ על המציאה, הרי שבטוענות שוא שהוא ממחר, או שאר דברים קלים, מפסיד את הזדמנות חייו, לבטל את הגזר דין.

19. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד א

רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו, והוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי...אמר ליה: אימת אתי משיח? – אמר ליה: זיל שילייה לדידיה. – והיכא יתיב? – אפיתחא דרומי. – ומאי סימנייה? – יתיב ביני עניי סובלי חלאים, וכולן שרו ואסירי בהד זימנא (מתחין כל נגעטן ביחד ומקמחין אותן, ומחזין וקושחין אותן), איהו (משיח). שרי חד (נגע ומקנחו וקושרו, ואחז כך מתיר האכח ועושה כן ואינו מתיר שני נגעים יחד, לסכך, אי צני לי ללאת וליגאל את ישראל לא איתעכז כלי קשיטת שני נגעים). ואסיר חד. אמר: דילמא מבעינא, דלא איעכב

20. והגדת ויצא

ותמוה: כלל ישראל מחכה לגאולה מאות שנים, ימתין עוד עשר דקות עד שהמשיח יחבוש כל נגעיו. הלא בעוונותינו מנוגע הוא... האם לא נמתין עד שיחבוש עצמו?! אך הענין, שיש זמנים מסוגלים לגאולה, ויש עיתים בהם עם ישראל זכאי להגאל, ואם תעבור שעת הכושר, או יופר שוב המאזן החיובי, הגאולה תדחה ומי יודע לכמה זמן, והמשיח אינו רוצה להתמהמה ולו רגע קט, כדי שלא יחמיץ את השעה, ולא יעברו חלילה עברות שידחו שוב את הגאולה...

לא לתפוס את "ההזדמנות" בכל מחיר

21. בראשית פרק כח פסוק טז

וַיִּקַּן יַעֲקֹב מִשְׁנֵתוֹ וַיֹּאמֶר אִכֹּן יֵשׁ יְהִיָּה בְּמִקְוֵם הַזֶּה וְאֶנְכִּי לֹא יִדְעֵתִי:

22. רש"י בראשית פרק כח פסוק טז

(טז) ואנכי לא ידעתי – שאילו ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה:

23. שיחות מסר מאמר יג (סוף המאמר)

הנה השינה של יעקב היתה נבואה ולא רק שינה בעלמא, ובשינה זו זכה לארץ ישראל וכן להבטחת כלל ישראל, ובקבלה מרבתינו זצ"ל דאך ורק ע"י שינה זו זכה יעקב לכל מה שזכה, וכך היה אופן הזכייה והקנין. ואפילו הכי אמר יעקב אבינו... "אם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה" ואף שהיה מפסיד את כל מה שזכה שם, היה מוותר על הכל משום מורא מקדש, כי אין המטרה מקדשת את האמצעים!

24. רש"י בראשית פרק לט

(א) ויוסף הורד – חוזר לענין ראשון, אלא שהפסיק בו כדי לסמוך וירידתו של יהודה למכירתו של יוסף... כדי לסמוך מעשה אשתו של פוטיפר למעשה תמר, לומר כך מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים, שראתה באכזריותו של עשה עתידה להעמיד בנים ממנו ואינה יודעת אם ממנה אם מנחמה:

לגוי לעבור על איסור תורה לצורך יישוב ארץ ישראל זה רק בגאולת קרקעות ובתים. הסיבה לכך משום שאם לא נתיר, יתכן והמוכר יחזור בו ושוב לא יהיה אפשר לגאול את הקרקע, ובמילים אחרות עכשיו יש חלון הזדמנויות לגאול את הקרקע ואם נמתין יתכן והחלון ייסגר ושוב לא יפתח. כעת ניתן לראות את הקשר בין שתי המימרות של ר' אבא, שתיהן מדברות על זהירות שלא להחמיץ את ההזדמנות.

סיכום

1-5 – יעקב אבינו יוצא מבאר שבע והולך חרנה. בדרך שוקעת עליו השמש והוא עוצר ללון. לוקח אבן שם מראשותיו, נרדם וחולם חלום. בחלומו רואה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו.

במדרש מובא שהראה הקב"ה ליעקב אבינו שרי בבל, מדי, יון ואדום, עולים ויורדים, כדי לרמוז ליעקב שעמים אלו יעלו למעלה, אך כשם שעלו כך ירדו. לאחר מכן אמר הקב"ה ליעקב אף אתה עולה, יעקב ירא שכשם שלשאר השרים, לאחר העלייה באה הירידה, גם לו יארע אותו דבר ולאחר העלייה תבוא הירידה, הקב"ה אומר ליעקב "אל תירא, אם אתה עולה אין לך ירידה עולמית" אך יעקב לא האמין ולא עלה.

אומר הרב גלינסקי, שלנו אין הבנה בלא האמין ולא עלה של יעקב (מי שרוצה להרחיב בנושא השם משמואל מבאר את המדרש) אבל ודאי וודאי שיש לנו מושג "בלא האמין ולא עלה" של עצמנו. פעמים רבות נפתח בפנינו חלון הזדמנויות ואנו נשארים להתבונן מבחוץ ולא נכנסים, לאט לאט החלון נסגר וההזדמנות הלכה לה ופעמים רבות גם לא תשוב.

וכך מסביר ר' ירוחם ממיר את המשנה באבות: "היום קצר והמלאכה מרובה... ובעל הבית דוחק", בעל הבית דוחק היינו שחלון הזדמנויות נפתח ונסגר ועלינו לנצל את הרגע כדי שלא יהיה מאוחר מידי.

בחלקו הראשון של השיעור נראה הרבה מקורות כראיה לכך שניתן לפספס הזדמנויות הבאות לפתחנו. בחלקו השני של השיעור נלמד שלא כל הדרכים כשרות, כדי לא ל"פספס" חלון הזדמנויות.

6-8 – בגמרא אמר ר' אבא "דלת הננעלת לא במהרה תפתח" ועוד אמר "הלוקח בית בארץ ישראל כותבים עליו אונו בשבת" (הכונה שהתירו אמירה לנכרי באיסורי דאורייתא לצורך קניית בית בארץ ישראל). לכאורה נראה שאין קשר בין שתי המימרות, אך לאחר באור הדברים נראה שיש קשר עמוק.

רב זוטרא מסביר שדלת הננעלת לא במהרה תפתח הכונה לסמיכה. בשיטה מקובצת מבאר שאם יש ת"ח שהחליטו להסמיך אותו ומשום מה לא יצא אל הפועל, אם הדלת ננעלה יתכן שההזדמנות הזו לא תחזור על עצמה. לפעמים מציעים לאדם לקבל אחריות ציבורית כרב קהילה, רב בית כנסת, רב שכונה וכו' ומחמת "ענווה" או חשש להתחייב הוא מסרב, יתכן שהוא פגם בשליחות שלו וההזדמנות הזו כלל לא תחזור על עצמה. האמירה: "אם בסופו של דבר אני צריך להתמנות לרב אתמנה, בין אם אני רוצה ובין אם אני רוצה" אינה נכונה! הקב"ה שולח לנו מסרים, שולח לנו שליחים וחובתנו להתבונן על הדברים בכובד ראש. איני אומר מה נכון להחליט, בכל מקרה יש לדון לגופו, אבל מהמקורות שאנו רואים אנו למדים שזריקת האחריות על הקב"ה אינה נכונה, אדם צריך לדעת שהקב"ה מדבר אלינו דרך המציאות ומצפה שנאזין ונתבונן, ההתעלמות מהסביבה היא זלזול במסרים האלווקיים. נדגיש שוב, יתכן מאד ואדם צריך לומר לא בנחרצות והכל זה ניסיון לראות, אם הוא מתפתה לדברים שלא שייכים אליו, אבל אי אפשר לומר "לא" מבלי להתבונן, לאחר התבוננות אדם יכול להכריע האם לפניו עומדת הזדמנות שאסור לפספס או לפניו עומד ניסיון ועליו להתעלם.

נחזור לדברי ר' אבא "הלוקח בית בארץ ישראל כותבין עליו אונו בשבת". בשו"ת בית מרדכי מבאר שמה שהתירו לומר

9-12 – בגמרא מובאת מימרא ידועה של שמואל "מותר לארס אשה בחוה"מ שמא יקדמנו אחר" והקשו על שיטת שמואל והרי שמואל עצמו אמר שבכל יום ויום יוצאת בת קול ואומרת בת פלוני לפלוני, ואם כן, כיצד יתכן לומר "שמא יקדימנו אחר" ומתריצים "שמא יקדמנו אחר ברחמים". בשו"ת התשב"ץ מבאר שבכח התפילה לבטל את הגזרה של "בת פלוני לפלונית" ולגרום לכך שהאשה תתחתן עם אדם אחר שלא הכריזו עליו ארבעים יום קודם שנוצר.

בהמשך הגמרא מובא סיפור על רבא, ששמע איזה בחור לחוץ שמתפלל להתחתן עם פלונית אלמונית. רבא אמר לו שאין להתפלל כך, שהרי אם היא באמת מיועדת לו לעולם לא תלקח ממנו ואם לא מיועדת לו יגיע לכפירה בה' ויכעס עליו על שלא שמע תפילתו.

לכאורה סיפור זה עומד בסתירה גמורה עם דברי שמואל שהרי לשיטת שמואל אם יבוא מישהו ויתפלל שפלונית אלמונית תהיה אשתו, יכול לזכות בה למרות שהיא מיועדת למישהו אחר. אלא שהריטב"א תירץ שני תירוצים: 1. רבא העיר לההוא גברא על אופן התפילה שלו ואמר לו שתפילה כזו לא תעזור לו ולכן אם היא לא מיועדת לו לעולם לא "יזכה" בה ואם מיועדת לו אין צורך להתפלל על זה. 2. רבא הכיר ב"ההוא גברא" שהשידוך הזה לא יעלה יפה וכיון שרבא ידע, שעל ידי תפילה יכול לזכות בה, רצה רבא למנוע ממנו להתפלל ואמר לו שהוא מבזבז את זמנו.

אתם מבינים מה כתוב כאן?! עליו בישיבה מקבל הצעה שלא מקבלים כל יום, ממש יהלום, בחורה צנועה וחסודה, שרוולים עד פרק כף היד, כיסוי ראש מלא, שום שיערה לא בורחת, צווארון סגור, עוד רגע ונחנקת. המשפחה משפחה טובה גם תורה וגם עשירות ב"ה נהנים משני שולחנות, ועל המידות אין מה לדבר בכלל. הבחור שומע את ההצעה חושב ומכריע שרוצה לשבת עוד חודשיים וללמוד בלי רחיים על הצוואר. אומר לשדכן שיחכה חודשיים. לאחר חודשיים מחכה שהשדכן יפנה אליו אבל משום מה זה לא קורה, מתגבר על הבושה ומרים טלפון בעצמו, שאול מה עם ההצעה והשדכן עונה "זה לא רלוונטי" הבחורה התחתנה. הבחור בהתחלה מרגיש תחושת החמצה אך מהר מאד מתעשת ואומר לעצמו כנראה שזו לא היתה צריכה להיות אשתי, אבל האמת אינה כן, יתכן שזו היתה אשתך אלא שמישהו הקדים אותך ברחמים....

13-15 – מרדכי אומר לאסתר "אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר...". במדרש מבואר שמרדכי אומר לאסתר, דעי לך שכעת את צריכה לדבר ולהציל את עם ישראל ואם תבחרי לשתוק משום שתחשבי שכדאי לחכות לזמן טוב יותר, או שיהיה לך יותר אומץ, את ובית אביך תאבדו, כי ההזדמנות הזו לא תחזור על עצמה. הקב"ה רוצה שתוציאי את השליחות שלך אל הפועל עכשיו! לא את קובעת מתי הזמן המתאים אלא הקב"ה, לא את קובעת מי צריך להיות השליח אלא הקב"ה, כל מה שמוטל עלייך זה להקשיב, להאזין, להתבונן ולפעול מתוך ההתבוננות.

ישראל כבר מחכה אלפי שנים לביאת גואל צדק ומה יקרה אם יחכו עוד כמה רגעים. אלא שאם יש רגע שבו ישאל זכאים ליגאל, יתכן שבעוד רגע נוסף הזכות הזו תלך. המשיח אינו מעוניין להתמהמה אפילו רגע אחד כדי שחלון ההזדמנויות לא ייסגר

לא לתפוס את "ההזדמנות" בכל מחיר

עד כה ראינו שיש מציאות של חלון הזדמנויות שאם לא נצל אותו יתכן שלא יחזור לעולם. פעמים מתוך פחד "לפספס" את ההזדמנות, האדם מרשה לעצמו לעבור על דברי תורה או דברי חז"ל ובלבד שההזדמנות לא תלך.

21-23 – יעקב יוצא לחרן, השמש שוקעת ויעקב נשכב ונרדם. יעקב לא יודע שהוא שוכב במקום קדוש, אך החלום שהוא רואה וההשגות שהוא משיג בעקבות החלום, מגלים לו שהוא שכב במקום קדוש. יעקב מתעורר ואומר, "אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" ומפרש רש"י שכוונתו לומר שאילו היה יודע, לא היה ישן במקום קדוש כזה.

לא להאמין, הרי מחמת השינה שישן שם זכה יעקב לארץ ישראל ולהבטחת הארץ לכלל ישראל ועוד קיבל שם השגות גבוהות, וכי רק בגלל מורא מקדש לא היה הולך לישון והיה מוותר על כל הגדולה שקיבל?! והתשובה היא כן! כי אין המטרה מקדשת את האמצעים. אין לנצל את חלון ההזדמנויות על חשבון איסורי תורה או איסורי דרבנן. במקרה כזה הניסיון הוא "לאבד" את הניסיון ולא לעבור על דברי תורה וחכמים.

24-27 – רש"י מבאר שנסמכה פרשת מעשה יהודה ותמר למעשה אשת פוטיפר לומר לך ששתיהן נתכוונו לשם שמים. אשת פוטיפר ראתה באצטרולגין שעתידה להעמיד בנים מיוסף ואינה יודעת אם ממנה או מבתה. תמר התאוותה להוליד בנים מיהודה משום שראתה שבנים אלו יהיו מלכים גואלים.

והשאלה זועקת, אם שתיהן לשם שמים נתכוונו, מדוע תמר זכורה לטוב ואשת פוטיפר זכורה לדראון עולם? אלא שבשעה שאמר יהודה "הוציאו ותשרף", תמר עשתה שיקול הלכתי ופסקה שמוטב לאדם לזרוק עצמו לכבשן האש ולא להלבין את פני חברו ברבים וכן פסק בתו"ס שהלבנת פנים הם ביהרג ואל יעבור והשיקול ההלכתי ניצח את הידיעה שבבטנה יש מלכים שעתידים לגאול את ישראל ואם תזרק לכבשן האש גם המלכים האלו ימותו ומשום שאצל תמר אין המטרה מקדשת את האמצעים שיבחוה חכמים. מה שאין כן אצל אשת פוטיפר שכדי למלא את התשוקה הרוחנית שלה, היתה מוכנה למרר את חייו של יוסף ומשום כך זכורה לדראון עולם (גם את הדרוש הנפלא הזה לקחתי מהרב גלינסקי, לצערי לא נשאר מקום בדף להביא את הדברים בלשון שלו)

28-29 – בגמרא בערובין דנים האם יש איסור תחומין למעלה מעשרה טפחים. הגמרא מנסה להביא ראיה לכך שיש תחומין מדיני נזיר. מי שאומר "הריני נזיר ביום שכן דוד בא", מותר לו לשתות יין בשבתות וימים טובים ואסור לשתות יין כל ימות החול. הטעם משום שבשבתות וימים טובים לא יבוא משיח, משום שיש איסור תחומין ומכאן ראיה שיש איסור תחומין גם למעלה מעשרה טפחים. ותמוה, הרי במקור 19 ראינו שהמשיח נזהר שלא להתיר שני פצעים יחד כדי שאם יאמרו לו לבוא לגאול את ישראל לא יתעכב אפילו רגע מיותר שמא השעה תוחמץ ויורו לו לחזור לשער רומי וכאן מסיקה הגמרא שבשבתות וימים טובים ודאי לא יגיע!?

פעמים שאדם מפספס חלון הזדמנויות משום שנדרש ממנו לעשות מעשים נגד האופי שלו. אסתר לקחה לעצמה פלך שתיקה וכאן נצרכה לדבר. מרדכי אומר לה שכדי לנצל חלון הזדמנויות אדם צריך לדעת שפעמים עליו ל"וותר" על דברים שחשובים לו.

יש אדם שבטבעו בורח משררה לא משום שאין לו כוח לנהל אלא משום שהוא לא אוהב את המעמד. פתאום מגיעה בקשה לפתחו לבוא ולנהל מוסד כושל. שומע ומיד מסרב, אומר לעצמו: "השתגעתי, הרי כל חיי ברחתי מהמקום הזה". אולי צודק ואולי פספס אבל מה שבטוח שעליו להתבונן, אולי יש כאן חלון הזדמנויות שלא יחזור על עצמו ובמידה וכן עליו לוותר ולהתגבר על הקשיים הנפשיים.

16 – גם משה רבנו, כשנתגלה אליו ה' בסנה ורצה להראות אליו, משה רבנו כיסה את פניו ולא רצה לראות ובשעה שרצה לראות את פני ה' אמר לו הקב"ה "כשרציתי לא רצית, עכשיו שאתה רוצה אני רוצה".

בחור/ אברך לומד בישיבה, אם ינצל כל רגע יתכן ויצא גדול בתורה ויוכל להרביץ תורה ברבים ויזכה לתפילת של דוד המלך "שבתי בבית ה' כל ימי חיי". במקום לנצל את ההזדמנות בחר להתקדם בקצב שלו, הרשה לעצמו לשאוף שאיפות קטנות, העיקר שיקים בית של תורה, וכשהגיע לשיעור ה' מחכה כבר להשתחרר כדי שיוכל ללמוד מקצוע. ב"ה הלך ללמוד ופתאום מתגעגע ללימוד התורה, שם לב שהוא נשאב לעבודה בקושי מצליח לקבוע עיתים ותחושת הריקנות ממלאה אותו מידי יום. עולה לו רצון לחזור אחורה, אבל קול פנימי אומר לו כשהיתה הזדמנות לא ניצלת אותה ועכשיו כשאתה רוצה אין הזדמנות....

חשוב מאד להעיר שגם אם יש מושג כזה של פספוס האדם תמיד צריך להיות עם מבט קדימה ולראות לאן ואיך הוא יכול להתקדם, אוי ואבוי אם כל היום נתעסק רק בפספוסים שלנו, בלתי אפשרי לחיות כך. כל השיעור מדבר על הרגע שלפני, שם אנו צריכים להתבונן. לאחר שהחלטנו ועשינו אין טעם ואסור להסתכל אחורה, המבט חייב להיות מופנה קדימה ולראות איך מתקדמים מהנקודה בה אנו נמצאים

17-18 – הרב זילברשטיין בחשוקי חמד מביא סיפור מבהיל על נהג מונית שלקח בחור ישיבה ובמהלך הנסיעה עף הכובע של הנוסע. הבחור ביקש מהנהג לחזור אך הנהג סירב. הבחור ירד באמצע הדרך והלך לחפש את הכובע שלו. כשחזר ראה שהנהג היה מעורב בתאונת דרכים קשה. מסיפור זה למד הרב זילברשטיין, שפעמים יש על האדם מידת דין וכדי להצילו ממידת הדין מאפשרים לו לעשות מעשה חסד שיציל אותו, אם האדם מנצל את ההזדמנות הרי הוא ניצול ואם לאו ממשיך הוא להיות מונהג במידת הדין.

מהמקרה הזה אנו למדים שיש חלון הזדמנויות מיוחד שמגיע משינוי הנהגת הבורא. כלומר יש אדם שמונהג במידת הדין ובעקבות מעשה חסד הוא מונהג לפניו משורת הדין, ההנהגה של לפניו משורת הדין נפתחת לו כחלון הזדמנויות אם יתפוס אותו מצוין ואם לאו פספס את הרכבת.

19-20 גם בהנהגת הכלל יש חלון הזדמנויות כמבואר במסכת סנהדרין. משיח יושב בשער רומי וחובש את פצעיו. המשיח אינו מתיר שני פצעים יחד אלא מתיר פצע ומיד חובש אותו וכך עושה עם כל פצעיו, מדוע? משום שאם יקראו לו לצאת ולגאול את ישראל לא יתעכב כדי קשירת שני נגעים. ותמוה, הרי עם

ומה יהיה אם בשבת יהיה רוב זכויות ויהיו ראויים להיגאל, הרי אם לא יגאל אותם יתכן שעד מוצ"ש כבר נאבד את ההזדמנות לגאולה?! והתשובה, נכון! אפילו את הגאולה נאבד ובלבד שלא נעבור על איסור תחומין שלרוב הדעות הוא אסור מדרבנן. הגאולה היא עינינו של הקב"ה ואנו מצוים על שמירת התורה והמצוות.

30-32 – מרדכי מצווה את אסתר שלא לומר את עמה ומולדתה כדי שיאמרו שהיא ממשפחה בזויה וישלחוה. ולעומת זאת על הפסוק "ובכל יום יום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה" מפרש רש"י שמרדכי חש לרמז האלוקי וידע שלא אירע לצדקת זו שתלקח למשכב ערל אלא שעתידה לקום להושיע לישראל ולפיכך היה מחזר לדעת מה יהא בסופה. ותמוה, הרי רש"י עצמו פירש שמרדכי מצווה אסתר שלא לומר את עמה כדי שישלחוה, ואם ממנה תבוא הישועה למה לנסות לגרום לכך שישלחוה?! אלא שאם הישועה תבוא או לא תבוא דרך אסתר אלו חשבונות שמים, אבל אנו חייבים לפעול כפי שההלכה מורה, והיא מורה לעשות כל השתדלות לחלצה!

סיכום קצר

הקב"ה מדבר אלינו דרך המציאות משום שהוא רוצה שנקשיב לו, זלזול בהחלטות של עצמנו הוא זלזול בדיבור של בורא עולם. חובתנו להתבונן על כל הזדמנות שבאה לפתחנו ולברר האם יש כאן חלון הזדמנויות או שמא מדובר בניסיון של השטן להסיח את דעתנו. תמיד ההכרעה קשה מאד ופעמים שצריך עזרה מבחוץ כדי להכריע. דבר אחד ברור לנו שאם יש מהלך שאנו מאד רוצים ללכת עליו אך הוא כרוך באיסורים, מצופה מאיתנו שנוותר על ה"הזדמנות" ולא נעבור על אף איסור אפילו איסור דרבנן.

שבת שלום!!

